

Sygn. akt I.Ca 145/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski (spr.)
Sędziowie:	SO Antoni Czeszkiewicz SO Mirosław Kowalewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Wioletta Mierzejewska

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2015 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. H.

przeciwko J. H. (1)

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji pozwanego J. H. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Olecku

z dnia 28 stycznia 2015 r. sygn. akt III RC 189/14

I. Oddała apelację.

II. Zasądza od pozwanego J. H. (1) na rzecz powódki A. H. kwotę 270 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II-ej instancji.

III. Przyznaje od Skarbu Państwa – Kasa Sądu Rejonowego w Olecku - adw. A. G. kwotę 221.40 zł, w tym kwotę 41.40 zł podatku VAT za pomoc prawną udzieloną z urzędu przed Sądem II - ej instancji.

Sygn. akt: I. Ca. 145/15

UZASADNIENIE

Powódka A. H. wystąpiła przeciwko J. H. (1) z pozwem o ustanowienie rozdzielności majątkowej wynikającej z małżeństwa zawartego w dniu 13 sierpnia 2005 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w O. z dniem 8 stycznia 2014 r. oraz o zwolnienie jej od ponoszenia kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew, J. H. (1) uznał powództwo co do zasady, jednak domagał się ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem orzekania, jak również wniósł o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie o sygn. akt: III. RC. 189/14 Sąd Rejonowy w Olecku ustanowił z dniem 8 stycznia 2014 r. rozdzielność majątkową między powódką A. H. a pozwanym J. H. (1) pozostającymi w związku małżeńskim zawartym w dniu 13 sierpnia 2005 r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w O. nr aktu małżeństwa (...); zwolnił pozwanego od kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego przejmując je na rachunek Skarbu Państwa oraz zasądził z kasy Sądu na rzecz pełnomocnika pozwanego adw. A. G. z tytułu wynagrodzenia za reprezentowanie pozwanego z urzędu kwotę 360 zł wraz z należnym od tej kwoty podatkiem VAT w wysokości 23% tj. łączną kwotę 442,80 zł, którą nakazał wypłacić z budżetu Sądu Rejonowego w Olecku.

W świetle ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że A. H. i J. H. (1) zawarli związek małżeński dnia 13 sierpnia 2005 r. w O.. Z małżeństwa strony nie posiadają wspólnych dzieci, jednakże posiadają pełnoletnie dzieci z poprzednich związków. J. H. (1) posiada dwóch synów z pierwszego małżeństwa, a A. H. z pierwszego swojego małżeństwa posiada córkę S. R., z którą zamieszkuje. Pozostałe dwoje dzieci powódki pochodzące z jej pierwszego związku małżeńskiego zmarły w wieku dziecięcym.

A. H. do czerwca 2014 r. była zatrudniona w (...) Banku (...) S.A. w O. i uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości około 2.800 zł netto. Jeszcze przed zawarciem małżeństwa uzyskała akcje Banku (...) S.A., od których wypłacana była jej corocznie dywidenda. Powyższe akcje sprzedała w marcu 2014 r. i całość uzyskanych środków w wysokości około 55.000 zł przekazała córce S. R. na zakup jej mieszkania przy Alejach (...) w O.. A. H. jest właścicielką gospodarstwa rolnego położonego we wsi S. w gminie B., o powierzchni około 11 ha w związku z czym otrzymuje rocznie dopłaty w łącznej wysokości około 13.000 zł. Dotychczasowe dopłaty z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego przeznaczała na potrzeby swoje i córki S..

Dnia 8 stycznia 2014 r. A. H. została przyjęta do Szpitala (...) w O. i zdiagnozowano u niej wówczas chorobę w postaci nowotworu złośliwego obu sutków. W szpitalu w O. przebywała w okresie od 8 do 19 stycznia 2014 r. Na dalsze leczenie została ona przyjęta do (...)w S., gdzie przebywała w okresie do 24 stycznia 2014 r. Zdiagnozowano wówczas u powódki raka obu piersi z przerzutami do mózgu do kości miednicy i czaszki oraz zastosowano chemioterapię. Obecnie powódka pozostaje na rencie chorobowej w wysokości około 1.922 zł.

Małżonkowie nie posiadają wspólnych nieruchomości. Do dnia 8 stycznia 2014 r. zamieszkiwali wspólnie w mieszkaniu o powierzchni około 59 m², położonym przy ul. (...) w O., stanowiącym współwłasność J. H. (1) i jego syna J. H. (2) w udziałach w wysokości po 1/ 2 części.

Z majątku ruchomego małżonkowie posiadają samochód osobowy oraz wyposażenie mieszkania, którego część w miesiącu kwietniu 2014 r. została przewieziona do mieszkania córki powódki S. R.. Do dnia 11 czerwca 2014 r. małżonkowie posiadali wspólny rachunek bankowy w Banku (...) S.A. Oddział w O. i A. H. posiadała rachunek oszczędnościowy w tym banku. Małżonkowie, na dzień 8 stycznia 2014 r. posiadali zadłużenie debetowe na posiadanym wspólnie rachunku bankowym, które zostało przez nich spłacone w równych częściach w czerwcu 2014 r. Na dzień składania pozwu, ani na dzień orzekania małżonkowie nie posiadali żadnych wspólnych ani odrębnych zobowiązań.

Pozwany J. H. (1) jest rencistą i uzyskuje rentę w wysokości 1373, 91 zł. Od dnia 25 kwietnia 2014 r. leczy się psychiatrycznie w poradni w A. z powodu nawracających zaburzeń depresyjnych. W okresie od dnia 5 do dnia 30 maja 2014 r. J. H. (1) był leczony w szpitalu psychiatrycznym w (...) z rozpoznaniem ciężkiego epizodu depresji z objawami psychotycznymi, nadciśnieniem tętniczym, cukrzycą i hiperlipidemią.

Wskutek nieporozumień małżeńskich, A. H. po dniu 8 stycznia 2014 r. nie zamieszkuje już wspólnie z pozwanym. Powódka zamieszkiwała podczas powrotów ze szpitala w mieszkaniu swojej córki S. R., początkowo na jej stacji przy ul. (...) w O., a następnie w jej zakupionym mieszkaniu przy Alejach (...) w O. i nie ma zamiaru powrotu do wspólnego zamieszkiwania z mężem.

Relacje między małżonkami, mimo deklaracji pozwanego o istniejącej więzi emocjonalnej, są złe. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest roszczeniowa postawa pozwanego, który negocjował zamiary i działania powódki mające na celu finansowe wsparcie jej córki S. R..

Od dnia 8 stycznia 2014 r. między stronami istnieje faktyczna separacja i nie podejmują wspólnych decyzji finansowych. Jedyną decyzją finansową podjętą wspólnie była spłata zadłużenia debetowego na wspólnym rachunku bankowym i likwidacja tego rachunku, co zerwało ostatecznie więzi ekonomiczne między stronami.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne. Sąd Rejonowy zważył, że jednym z ważnych powodów określonych w art. 52 § 1 k.r.o., dla których można ustanowić rozdzielność majątkową jest stan faktycznej separacji między małżonkami uniemożliwiający im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym. Sytuacja tego rodzaju stanowi z reguły zagrożenie interesów majątkowych jednego lub nawet obojga małżonków, z uwagi na trudności związane z możliwością porozumienia się w sprawach związanych z zarządzeniem majątkiem wspólnym.

Oceniając materiał dowodowy Sąd I instancji zważył, że od dnia 8 stycznia 2014 r. strony pozostają w faktycznej separacji. Od tej daty nie mieszkają ze sobą, nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, a każdy z małżonków utrzymuje się samodzielnie. Od czasu podjęcia przez powódkę leczenia onkologicznego nie istnieje między nimi porozumienie co do zarządu wspólnym majątkiem. Nie istnieją także jakiegokolwiek pozytywne prognozy co do możliwości przywrócenia pożycia między stronami. W tych warunkach Sąd Rejonowy przyjął, że strony nie wykazują woli w kierunku utrzymania istniejących formalnie więzi rodzinnych. W świetle powyższych okoliczności Sąd ten stwierdził, iż odpadł podstawowy cel, jakiemu służy małżeńska wspólność majątkowa i w sprawie zachodzi ważny powód w rozumieniu art. 52 § 1 k.r.o. uzasadniający ustanowienie pomiędzy A. H. oraz J. H. (1) rozdzielności majątkowej począwszy od dnia 8 stycznia 2014 r. Od tej bowiem daty małżonkowie nie uzgadniali żadnych kwestii związanych z zarządzeniem majątkiem wspólnym i nastąpiło zerwanie więzi rodzinnych oraz gospodarczych.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy rozstrzygnął w oparciu o art. 102 k.p.c., zaś o kosztach zastępstwa adwokackiego orzekł w myśl § 2 ust. 1 w zw. z § 7 pkt 9 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany J. H. (1), zarzucając Sądowi Rejonowemu:

- 1) błędne ustalenia faktyczne polegające na niezgodności ustaleń faktycznych Sądu z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, w szczególności poprzez ustalenie, że zachodzą ważne powody do ustanowienia pomiędzy stronami rozdzielności majątkowej z datą wsteczną.
- 2) naruszenie prawa procesowego, a w szczególności
 - a) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, bez żadnej weryfikacji, wyłącznie stanowiska prezentowanego przez powódkę,
 - b) naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd I instancji odmówił zastosowania w sprawie zasad współżycia społecznego i nie uwzględnił zarzutu, że roszczenie powódki o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej stanowi z jej strony nadużycie prawa.
- 3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnych założeniach, że po dacie 8 stycznia 2014 r. strony nie dokonywały, poza zamknięciem rachunku bankowego, wspólnych działań w zakresie majątku.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustanowienie rozdzielności majątkowej między powódką A. H. a pozwanym J. H. (1) z dniem wydania wyroku, ewentualnie o uchylenie

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego oraz zasądzenie z kasy Sądu Rejonowego w Olecku na rzecz pełnomocnika pozwanego ustanowionego z urzędu z tytułu wynagrodzenia za reprezentację przed sądem apelacyjnym kwotę 180 zł wraz z należnym od tej kwoty podatkiem VAT w wysokości 23%.

W odpowiedzi na apelację, powódka A. H. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny i dokonał trafnych rozważań prawnych. Jego argumentacja jest spójna, logiczna i nie budzi żadnych zastrzeżeń. Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia i wnioski stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Zarzuty zaś podnoszone w tym zakresie przez skarżącego, stanowią jedynie nieuzasadnioną słowną polemikę.

Zgodnie z art. 52 § 1 k.r.o., z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej. W myśl z kolei art. 52 § 2 k.r.o., rozdzielnosc majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu.

Godzi się zauważyć, że jedyną przesłanką ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej na żądanie małżonka jest istnienie „ważnych powodów”. Przez ważne powody, dające podstawę do ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej, zwykło się rozumieć wytworzenie się takiej sytuacji, która w konkretnych okolicznościach faktycznych powoduje, że dalsze trwanie wspólności majątkowej między małżonkami pociąga za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków i z reguły także dobra rodziny. Ważny powód uzasadniający ustanowienie rozdzielnosci majątkowej może stanowić separacja faktyczna małżonków, uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym i najczęściej zarazem stwarzająca zagrożenie interesów majątkowych jednego lub nawet obojga małżonków. Obojętne jest przy tym, czy zachodzi trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego. Sąd Najwyższy wielokrotnie potwierdzał, że w świetle art. 52 § 1 k.r.o., za owe „ważne powody” uznać należy okoliczności, których źródła tkwią w rozdźwiękach między małżonkami natury osobistej, stwarzających taką sytuację, że wykonywanie przez każdego z nich zarządu nad ich wspólnym majątkiem jest niemożliwe lub w znacznym stopniu utrudnione i że wspólność majątkowa przestaje służyć dobru założonej przez małżeństwo rodziny (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 6 listopada 1972 r., sygn. III CRN 250/72; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2000 r., sygn. II CKN 1070/98; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., sygn. III CKN 51/97).

Do zniesienia wspólności ustawowej dochodzi w drodze kształtującego orzeczenia sądowego. Fakt, że drugi małżonek godzi się z żądaniem, nie zwalnia sądu od obowiązku ustalenia, czy istnieją „ważne powody” zniesienia i czy istniały wcześniej, wobec zgłoszenia żądania zniesienia wspólności z datą wsteczną. Wiąże się to z tym, że w odróżnieniu od umownego wyłączenia wspólności ustawowej sądowe zniesienie wspólności majątkowej wywołuje skutki wobec osób trzecich, a ponadto skutki te mogą zostać rozciągnięte w czasie na okres poprzedzający wyrok sądu. Dlatego w postępowaniu o zniesienie wspólności majątkowej sąd musi nadto rozważyć, czy powództwo nie zmierza do pokrzywdzenia wierzycieli jednego z małżonków (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2000 r., sygn. I CKN 293/00).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2008 r., sygn. II CSK 371/08, ustanowienie przez sąd rozdzielnosci majątkowej między małżonkami, którzy pozostawali we wspólności ustawowej lub umownej, z datą wcześniejszą niż dzień wytoczenia powództwa jest dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było już w tej dacie ich współdziałanie w

zarządzie majątkiem wspólnym bądź też brak jest między nimi współdziałania i zgody w prowadzeniu działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji zgodnie z wyżej przytoczoną linią orzecznictwa słusznie dostrzegł istnienie podstaw do orzeczenia rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną wskazanych w art. 52 k.r.o. Bezspornie strony od dnia 8 stycznia 2014 r. żyją w faktycznej separacji. Zarówno powódka, jak i pozwany podczas rozprawy przed Sądem Rejonowym w dniu 28 stycznia 2015 r. potwierdzili, iż od tej daty nie mieszkają razem, nie podejmują wspólnych decyzji finansowych i nie współpracują ze sobą w kwestii dotyczącej ich wspólnego majątku. Zauważyć przy tym należy, że od czerwca 2014 r. strony nie posiadają wspólnych długów i nie dokonują wspólnych rozliczeń finansowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle ustaleń stanu faktycznego, to właśnie data 8 stycznia 2014 r. jest datą graniczną dla ustanowienia rozdzielnosci majątkowej między stronami. Od tej daty zaistniała między stronami separacja faktyczna i nie przejawiają oni chęci odbudowy relacji małżeńskich. Brak dialogu między nimi i de facto prowadzenie odrębnych gospodarstw domowych przesądza o słuszności orzeczenia Sądu I instancji.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego, o czym orzeczono jak w pkt I wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego poniesionych przez stronę powodową Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 7 ust. 1 pkt 9 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Uwzględniając nakład pracy pełnomocnika i charakter sprawy, na zasadzie art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze w zw. z § 2 ust. 1, 2 i 3 w zw. z § 7 ust. 1 pkt 9 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 19 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) Sąd Okręgowy przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Olecku adwokat A. G. kwotę 221,40 zł, tym kwotę 41,40 zł podatku VAT za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu przed Sądem II instancji.